

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἐννάτος

Συνδρομή ἰτησία: Ἐν Ἑλλάδι: φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.— Αἱ συνδρομαὶ ἀρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶναι ἰτησία.— Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

16 Μαρτίου 1880

Σφραγὶς τοῦ

ΓΕΡΟ-ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ

Ἡ ἀνωτέρω σφραγὶς ἐλήφθη ἐκ τοῦ ἐπομένου ἐγγράφου. Τὸ ἐγγράφον τοῦτο ἐκοινοποιήθη ἡμῖν παρὰ τοῦ καθηγητοῦ κ. Στεφάνου Στρέϊτ, πρὸς ὃν ἰδωρῆσάτο αὐτὸ ἄλλοτε ὁ ἰδιαιτέρος γραμματεὺς τοῦ γέρο-Κολοκοτρώνη μακαρίτης Φωτᾶκος. Σ. τ. Δ.

Οἱ φέροντες τὸ παρόν μου Πολυχρόνης Πανάγος, Κωνσταντῖνος Πετρόπουλος καὶ Ἀργύρης Ζιούβελος, στέλλονται παρ' ἐμοῦ εἰς τὴν ἀνατολικὴν Ἑλλάδα, διὰ ἀναγκαιοτάτην ὑπόθεσιν ν' ἀνταμώσουν τοὺς Καπεταναίους· διατάσσονται ὅλοι οἱ ἔφοροι, πρόκριτοι, καὶ ὅλοι οἱ πατριῶται ὅλων τῶν χωρίων ἀπ' ὅπου ἀπεράσουν, νὰ τοὺς προμηθεύουν χωρὶς ἀργοπορίαν καθεὶ ἀναγκαίαν βοήθειαν ἀπὸ ζωτοπορίαν, καὶ νὰ τοὺς ἀλλάζουν τὰ ζῶα· ὅπου φανῇ ἐναντιότης καὶ δυσκολία καὶ ἀργητα, ἃς ἡξυρῇ ἐκεῖνο τὸ μέρος ὅτι θέλει παιδευθῇ αὐστηρῶς, καὶ θέλει λάβει μεγάλην ἐκδίκησιν.

Τῇ 6 Ἰουλίου 1822, ἐκ Τριπολιτζᾶς.

Ὁ πατριώτης καὶ ἀδελφός σας
ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΣ

ΑΝΕΥ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

[Μυθιστόρημα Ἐκτορος Μαλὸ βραβευθὲν παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Α. Ρ. Παγκαδῆ].

Συνίχεα· ἰδὲ σελ. 145.

Γ'

Ὁ θείσος τοῦ Σινιὸρ Βιτάλη.

Ὅλην τὴν νύκτα ἐκοιμώμην βεβαίως ὑπὸ τὴν ἐντύπωσιν τῆς λύπης καὶ τοῦ φόβου, διότι τὴν ἐπαύριον τὸ πρωτὶ, ἅμα ἐξύπνησα, εἴψυσα τὴν κλίνην μου καὶ ἐκύτταξα τριγύρω μου διὰ νὰ βεβαιωθῶ ὅτι δὲν με εἶχον μετακομίσει.

Ὅλην τὴν αὐγὴν ὁ Βαρθερίνος τίποτε δὲν μοι εἶπε, καὶ ἤρχισα νὰ πιστεύω ὅτι ἐγκατέλιπε τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ με στείλῃ εἰς τὸ κατῆστημα. Βε-

βαίως ἡ μάνα Βαρθερίνα τὸν ὠμίλησε καὶ τὸν κατέπεισε νὰ μ' ἀφήσῃ.

Ὅταν ὅμως ἐκτύπησε μεσημέριον, ὁ Βαρθερίνος μοι εἶπε νὰ πάρω τὸν σκουφόν μου καὶ νὰ τὸν ἀκολουθῶ.

Τοῦτο μ' ἐτρόμαξε, κ' ἐστρέψα τοὺς ὀφθαλμούς πρὸς τὴν μάναν Βαρθερίναν νὰ τῇ ζητήσω βοήθειαν. Κρυφίως ὅμως μοι ἐνευσεν ἐκείνη, καὶ τὸ νεῦμά της ἐσήμαινεν ὅτι πρέπει νὰ ὑπακούσω. Συγχρόνως δι' ἐνὸς κινήματος τῆς χειρὸς της μοι ἐδῶκε νὰ ἐννοήσω ὅτι δὲν ἔχω τίποτε νὰ φοβῆθω.

Τότε, χωρὶς ν' ἀποκριθῶ, ἐκίνησα κατόπιν τοῦ Βαρθερίνου.

Ἡ ἀπόστασις ἀπὸ τῆς οἰκίας μας ἕως τοῦ χωρίου ἦτον μακρά. Ἐρχομεν μίαν ὥραν νὰ περιπατήσωμεν. Εἰς ὅλην δὲ τὴν διάρκειαν τῆς ὥρας αὐτῆς οὔτε μίαν λέξιν δὲν μοι ἀπηύθυνεν. Ἐπορεύετο βραδέως, ὀλίγον χωλαίνων, χωρὶς τοῦ ἐλαχίστου κινήματος τῆς κεφαλῆς του, καὶ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐπτρέφετο δι' ὅλου τοῦ σώματος τοῦ διὰ νὰ βλέπῃ ἂν τιν ἀκολουθῶ.

Ποῦ μ' ἐπήγαινε;

Ἡ ἀμφιβολία αὕτη μ' ἐτάραττεν, ὅσον καθησυχαστικὸν καὶ ἂν ἦτον τὸ νεῦμα τῆς μάνας Βαρθερίνας, καὶ διὰ νὰ διαφύγω τὸν ἀπειλοῦντά με κίνδυνον, ὡς προησθάνομην, ἐσκεπτόμην νὰ δραπετεύσω.

Πρὸς τοῦτο ἐπροσπάθουν νὰ μείνω ὀλίγον ὀπίσω, καὶ ὅταν θὰ ἤμην ἀρκετὰ μακρὰν, θὰ ἐρίπτóμην εἰς τὴν τάφρον, ὅπου ἐφρόνουν ὅτι δὲν θὰ μ' εὑρίσκει.

Κατ' ἀρχὰς μοι εἶπε μόνον νὰ τὸν ἀκολουθῶ κατὰ βῆμα· ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἐνόησε βεβαίως τὸν σκοπόν μου, καὶ με συνέλαβεν ἀπὸ τῆς χειρὸς καὶ μ' ἐκράτει σφικτῶς.

Ἠναγκασμένος ἤμην λοιπὸν νὰ τὸν ἀκολουθῶ, καὶ τὸν ἠκολούθησα.

Οὕτως εἰσῆλθομεν εἰς τὸ χωρίον, καὶ ὅλοι, ὅπου διηρχόμεθα, ἐστρέφοντο καὶ μᾶς ἐκύτταζον, διότι ὁμοιάζον σκύλον δύστροπον συρόμενον με σχοινίον.

Ὅταν δὲ διηρχόμεθα ἐμπρὸς εἰς τὸ καφενεῖον, ἀνθρωπὸς τις, ὅστις ἴστατο ἐμπρός εἰς τὴν θύραν, ἐκάλεσε τὸν Βαρθερίνον νὰ ἐμῇ κατόπιν του.

Αὐτὸς τότε με συνέλαβεν ἀπὸ τὸ αὐτίον, μ' ἐσπρωξεν ἐμπρὸς, καὶ ὅταν εἰσῆλθομεν, ἐκλείσσε τὴν θύραν.

Τοῦτο μὲ καθήσυχασε. Τὸ καφενεῖον δὲν μοὶ ἐφαίνετο τόπος ἐπικίνδυνος· ἔπειτα δὲ ἦτον τὸ καφενεῖον, καὶ πρὸ πολλοῦ ἐπεθύμουν νὰ διέλθω ἀπαξ διὰ τῆς θύρας του.

Τὸ καφενεῖον, τὸ καφενεῖον τοῦ ξενοδοχείου τῆς Καλῆς Κυράς, τί πρᾶγμα ἠμποροῦσε νὰ εἶναι ;

Ποσάκις δὲν εἶχον σκεφθῇ αὐτὴν τὴν ἐρώτησιν !

Εἶχον πολλάκις ἰδεῖ ἀνθρώπους ἐξερχομένους ἐκ τοῦ καφενεῖου, καὶ εἶχον τὸ πρόσωπον κόκκινον, καὶ οἱ πόδες των ἐκλονίζοντο. Ὄταν διηρχόμην ἐμπρὸς τῆς θύρας του, πολλάκις ἤκουον ἐντὸς φωνὰς καὶ ᾄσματα, ὥστε ἔτριζον τὰ παράθυρα.

Τί ἔκαμνον αὐτοὶ ἐκεῖ μέσα ; Τί συνέβαιναν ὀπίσω τῶν ἐρυθρῶν παραπετασμάτων ;

Ἴδου λοιπὸν ἡ στιγμή νὰ τὸ μάθω.

Ὁ Βαρβερίνος ἐκάθησεν εἰς μίαν τράπεζαν μετὰ τοῦ ἰδιοκτῆτου τοῦ καφενεῖου, ὅστις τὸν εἶχε καλέσει· ἐγὼ δ' ἀπεσύρθην εἰς τὴν γωνίαν τῆς ἐστίας, καὶ περιέφερον τὰ βλέμματα περίεμον.

Εἰς τὴν ἀπέναντι γωνίαν ἐκείνης ὅπου ἐγὼ ἐκάθισα εἶδον ἕνα μέγαν γέροντα, ἔχοντα μακρὰν πολιὰν γενειάδα, καὶ φέροντα παράδοξον ἐνδυμασίαν, ὅποιαν ποτὲ ἀκόμη δὲν εἶχον ἰδεῖ.

Ἡ κόμη του κατήρχετο εἰς τοὺς ὤμους του εἰς μακροὺς λευκοὺς βοστρύχους· εἰς αὐτὴν δ' ἐπεκαθῆτο πῖλος ὑψηλὸς καὶ φαιδλευκός, ἔχων ὡς κόσμημα πτερὰ ἐρυθρὰ καὶ πράσινα. Βραχὺς ἐπενδύτης ἐκ προβατοδερμάτος ἔχοντος τὰς τρίχας εἰς τὸ ἐντὸς κατέβαιναν ἕως εἰς τὴν ζώνην του, καὶ τὸν ἐσφιγγε. Ὁ ἐπενδύτης αὐτοῦ χειρίδας δὲν εἶχεν, ἀλλ' ἀπὸ δύο τρύπας ὑπὸ τοὺς ὤμους ἐξήρχοντο οἱ βραχίονες, ἐνδεδυμένοι κατυφὲν ἄλλοτε, ὡς ἐφαίνετο, κυανοῦν. Ὑψηλαὶ περινημιδὲς μάλλιναι τῷ ἀνέβαινον μέχρι τῶν γονάτων, καὶ αὐτὰς ἔδενον ἐρυθραὶ ταινίαι, πολλάκις διασταυρούμεναι εἰς τὰς κνήμας του.

Ἐκεῖτο δὲ ἐκτάδην εἰς τὴν καθέδραν του, καὶ ἐστήριζε τὸν πώγωνα εἰς τὴν δεξιὰν χεῖρά του· ὁ δὲ ἀγκὼν του ἐστήριζετο εἰς τὸ καμπτόμενον γόνατον.

Ποτὲ δὲν εἶχον ἰδεῖ ἀνθρώπον ζῶντα εἰς θέσιν τοσοῦτον ἡμερον, ὠμοῖαζεν ἕνα τῶν ξυλίνων ἀγίων εἰς τοῦ χωρίου τὴν ἐκκλησίαν.

Πλησίον αὐτοῦ καὶ ὑπὸ τὴν ἑδραν του ἦσαν τρεῖς κυνάρια, καὶ ἐκοιμῶντο θερμαινόμενα τὸ ἐν πλησίον τοῦ ἄλλου καὶ ὅλως ἀκίνητα. Τὸ ἐν ἡτον κύων λευκὸς καὶ λάσιος, τὸ ἄλλο μέλας, οὐλόθριξ, καὶ τὸ τρίτον μικρὰ σκύλα, φαῖα τὸ χρῶμα, ἔχουσα δὲ τὴν φυσιογνωμίαν ἐξυπνον καὶ γλυκεῖαν συγχρόνως. Ὁ λευκὸς κύων ἐφόρει ἀστυνομικὸν πῖλον, δεδεμένον ὑπὸ τὴν κεφαλὴν του διὰ δερματίνου ἱμάντος.

Ἐνθὺ δὲ μετ' ἐκπληξέως περιεργαζόμην τὸν

γέροντα, ὁ Βαρβερίνος καὶ ὁ ἰδιοκτῆτης τοῦ καφενεῖου συνωμίλουν μυστικῶς, καὶ ἤκουον ὅτι περὶ ἐμοῦ ἐπρόκειτο.

Ὁ Βαρβερίνος διηγεῖτο ὅτι ἦλθεν εἰς τὸ χωρίον διὰ νὰ μὲ φέρῃ εἰς τὸν δήμαρχον, διὰ νὰ ζητήσῃ αὐτός παρὰ τῶν βρεφοκομείων νὰ τῷ πληρώσωσι σύνταξιν διὰ νὰ μὲ τρέφῃ.

Αὐτὸ λοιπὸν εἶχε κατορθώσει ἡ μάνα Βαρβερίνα· εἰς τοῦτο εἶχε πείσει τὸν ἄνδρα τῆς. Ἐνόησα λοιπὸν ἀμέσως ὅτι ἂν ὁ Βαρβερίνος εὕρισκε συμφέρον νὰ μὲ κρατήσῃ, τίποτε δὲν θὰ εἶχον νὰ φοβηθῶ.

Ὁ δὲ γέρον, χωρὶς νὰ φαίνεται, ἤκουεν ὁμῶς καὶ αὐτὸς τί ἐλέγετο. Διὰ μιᾶς ἐξέτεινε τὴν δεξιάν του πρὸς ἐμὲ, καὶ ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν Βαρβερίνον·

— Αὐτὸ τὸ παιδί σὲ στενοχωρεῖ, εἶπε, καὶ εἶχε τι ξενίζον τῆς φωνῆς του ὁ τόνος.

— Αὐτο, μάλιστα.

— Καὶ πιστεύεις ὅτι ἡ διεύθυνσις τῶν βρεφοκομείων τῆς ἐπαρχίας σας θὰ σοὶ πληρώσῃ μηνιαῖον διὰ νὰ τῷ δώσης παραμάναν ;

— Ἀφ' οὗ γονεῖς δὲν ἔχει, πρέπει βέβαια κάποιος δι' αὐτὸν νὰ πληρώσῃ. Εἶναι, μοὶ φαίνεται, δίκαιον.

— Δὲν λέγω ὅτι δὲν εἶναι. Νομίζεις ὅμως ὅτι γίνεται πάντοτε ὅ,τι εἶναι δίκαιον ;

— Ὡ ! τοῦτο βεβαίωτατα ὄχι.

— Αἱ λοιπὸν, φρονῶ ὅτι δὲν θὰ λάβῃς ποτὲ αὐτὴν τὴν σύνταξιν.

— Τότε λοιπὸν θὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ βρεφοκομεῖον. Δὲν ὑπάρχει νόμος νὰ μὲ βιάζῃ καὶ καλὰ νὰ τὸν τρέφω ἐγὼ, ὅταν δὲν θέλω.

— Εἶχες συγκατανεῦσαι ἄλλοτε νὰ τὴν δεχθῇς ; λοιπὸν ἔλαβες καὶ τὴν υποχρέωσιν νὰ τὸν διατηρήσῃς.

— Λοιπὸν, δὲν θὰ τὴν διατηρήσω καὶ ἂν μὲ βιάσουν νὰ τὸν ἐξγάλῃ εἰς τὸν δρόμον, ὅπως ἠμπορέσω θὰ τὴν ξεκάμω.

— Ἴσως ὑπάρχει τρόπος νὰ τὸν ξεκάμῃς ἀμέσως, εἶπεν ὁ γέρον ἀφ' οὗ ἐσκέφθη μίαν στιγμήν, καὶ μάλιστα καὶ μὲ κέρδος ἀκόμη.

— Ἄν μ' εὕρῃς αὐτὸν τὸν τρόπον, λέγε, καὶ θὰ σὲ κεράσω, καὶ μὲ πολλὴν χαρὰν μάλιστα.

— Εἶπε νὰ φέρουν τὸ κρασί, καὶ ἡ δουλειά σου εἶναι τελειωμένη.

— Θετικῶς ;

— Θετικώτατα.

Τότε ὁ γέρον ἐσηκώθη ἀπὸ τὸν τόπον του, καὶ ἦλθε καὶ ἐκάθησεν ἀντικρὺ τοῦ Βαρβερίνου. Περιεργὸν δὲ πρᾶγμα ! Ὄταν ἀφῆκε τὴν θέσιν του, τὴν δερματίνην ἐπενδύτην του ἀνέσκηκας ἐν κίνημα ἀνεξήγητον δι' ἐμὲ ὥς ἂν εἶχε μικρὸν κυνάριον ἐντὸς τῆς ἀριστερᾶς του χειρίδος.

Τί εἶχε νὰ εἰπῇ ; Τί ἐμελλε νὰ γίνῃ ;

Μετὰ δεινῆς συγκινήσεως τὸν παρηκολούθουν διὰ τῶν ὀφθαλμῶν.

— Ἐπιθυμεῖς, δὲν εἶναι ἀληθές; τὸ παιδίον αὐτὸ νὰ μὴ τρώγῃ πλέον τὸ ψωμί σου, ἢ τοῦλάχιστον, ἂν τὸ τρώγῃ, νὰ πληρώνῃσαι διὰ τοῦτο;

— Μάλιστα, διότι...

— ὦ! τὸ διατί, ἐννοεῖς, δὲν μ' ἐνδιαφέρει εἶναι περιττὸν νὰ μοι τὸ εἰπῇς. Ἀρκεῖ νὰ ἤξεύρω ὅτι δὲν θέλεις πλέον νὰ ἔχῃς τὸ παιδίον. Τότε λοιπὸν δός μοι τοῦτο ἀναλαμβάνω.

— Νὰ σὲ τὸ δώσω!

— Πῶς; δὲν θέλεις νὰ τὸ ξεφορτωθῇς;

— Νὰ σὲ δώσω παιδί ὥσπν αὐτὸ, παιδί τὸσον ὥραϊον; Ἰδέ το· εἶναι τῷ ὄντι ὥραϊον.

— Τὸ εἶδα.

— Ρεμὴ, ἐδῶ, πλησίαισε.

Καὶ ἐπῆγα τότε πρὸς τὴν τράπεζαν τρέμων.

— Ἐλα, μικρὲ, μὴ φοβεῖσαι, εἶπεν ὁ γέρον.

— Ἰδέ τον, ἐξηκολούθησεν ὁ Βαρβερίνος.

— Δὲν λέγω ὅτι εἶναι ἀσχημον παιδί. Ἄν ἦτον παιδί ἀσχημον, δὲν θὰ το ἤθελα. Τὰ τέρατα δὲν εἶναι ἡ εἰδικότης μου.

— ὦ! ἂν ἦτον δικέφαλον τέρας, ἢ τοῦλάχιστον νάννος ἂν ἦτον...

— Δὲν θὰ ἔλεγες τότε νὰ τὸ στείλῃς εἰς τὸ κατὰστημα. Ἡξεύρεις ὅτι τὰ τέρατα κατὰ ἀξίζουσι, καὶ ὅτι θὰ ἦτον εὐκόλον νὰ ὠφεληθῇς ἀντὶ τῆς ἐνοικιάσεως, ἢ ἂν ὁ ἴδιος τὸ ἐξέθετες. Αὐτὸς ὅμως δὲν εἶναι οὔτε τέρας οὔτε νάννος. Ἐχει σῶμα ὡς πᾶς ἄλλος ἀνθρώπος, εἶναι ὅλως ἀσχηστός.

— Εἶναι χρήσιμος διὰ τὴν ἐργασίαν.

— Πολὺ ἀδύνατος.

— Αὐτὸς ἀδύνατος; Νὰ τώρα! Καὶ ἄνδρας ἂν ἦτον δὲν θὰ ἦτον δυνατότερος· εἶναι εὖρωστος, εἶναι ὑγιής. Κύτταξ' ἐδῶ τὰς κνήμας του. Εἶδες εὐθυτέρας ποτέ;

Καὶ ἀνεσήκωνεν ὁ Βαρβερίνος τὰς περισκελίδας μου.

— Πολὺ λιγνός, εἶπεν ὁ γέρον.

— Καὶ οἱ βραχιόνες του, ἐξηκολούθησεν ὁ Βαρβερίνος.

— Καὶ αὐτοὶ καθὼς εἶναι αἱ κνήμαί του. Κακοὶ δὲν εἶναι, ἀλλὰ δὲν ἡμποροῦν ν' ἀνθέξουν εἰς τοὺς κόπους καὶ εἰς τὰς στερησεις.

— Αὐτὸς νὰ μὴ ἀνθέξῃ; Ψηλάφησε, ἰδὲ, ψηλάφησέ τον ὁ ἴδιος.

Τότε ὁ γέρον περιέφερε τὰς ἀσάρκους του χεῖρας εἰς τὰς κνήμας μου, καὶ τὰς ἐκτύπα ψηλαφῶν, καὶ ἐκίνει τὴν κεφαλὴν μετὰ μορφασμῶν ἀποδοκιμασίας.

Εἶχον ἤδη ἰδεῖ ὁμοίαν σκηνὴν, ὅτε ὁ κτηνέμπορος εἶχεν ἔλθει ν' ἀγοράσῃ τὴν ἀγελάδα μας. Καὶ ἐκεῖνος κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον τὴν ἐψηλάφει καὶ τὴν ἐκτύπα. Καὶ ἐκεῖνος ἐκίνει μορφάζων τὴν κεφαλὴν. Δὲν τὴν εὕρισκε καλὴν ἀγελάδα· ἀδύνατον θὰ τῷ ἦτον νὰ τὴν μεταπωλήσῃ· καὶ ὅμως τὴν ἡγόρασε καὶ τὴν ἐπῆρε. Καὶ ὁ γέρον ἐμελλεν ἐπίσης νὰ μ' ἀγοράσῃ

καὶ νὰ μ' ἐπάρῃ; Ἄ! μάνα Βαρβερίνα, μάνα Βαρβερίνα!

Αὐστρυχῶς ὅμως δὲν ἦτον ἐκεῖ διὰ νὰ μ' ἐπερασιπθῇ.

Ἄν εἶχον τὴν τόλμην, θὰ ἔλεγον ὅτι χθὲς ἀκόμη ὁ Βαρβερίνος μοι ἔρριπτεν εἰς τὸ πρόσωπον ὅτι ἦμην ἀδύνατος, ὅτι δὲν εἶχον οὔτε κνήμας οὔτε βραχιόνας. Ἄλλ' ἤξευρον ὅτι διακόπτων, τίποτε ἄλλο δὲν θὰ ἐκέρδιζον παρὰ ὕβρεις, καὶ ἐσιώπασα.

— Εἶναι παιδί καθὼς εἶναι πολλὰ παιδιά, εἶπεν ὁ γέρον, δὲν λέγω τὸ ἐναντίον· εἶναι ὅμως παιδί τῶν πόλεων. Διὰ τὴν ἐργασίαν τῆς γῆς ποτὲ πολὺ δὲν θ' ἀξίζῃ. Βάλε το εἰς τὸ ἀροτρον νὰ κεντᾷ τὰ βώδια· θὰ ἰδῇς πόσον θ' ἀνθέξῃ.

— Δέκα χρόνους.

— Οὔτε ἓνα μῆνα.

— Δὲν τὸν κυττάξεις ὀλίγον;

— Κύτταξέ τον σὺ ὁ ἴδιος.

— Ἦμην εἰς τὴν ἄκρην τῆς τραπέζης, μετὰ τοῦ Βαρβερίνου καὶ τοῦ γέροντος, καὶ αὐτὸς μ' ἐσπρωχνεν ἀπ' ἐδῶ, κ' ἐκεῖνος μ' ἐσπρωχνε πάλιν ἀπ' ἐκεῖ.

— Ἄς εἶναι, εἶπεν ὁ γέρον. Ὅπως εἶναι, τὸν παίρνω. Ἐννοεῖται ὅμως ὅτι δὲν τὸν ἀγοράζω· τὸν ἐνοικιάζω. Σοὶ δίδω εἰκοσι φράγκα κατ' ἔτος.

— Εἰκοσι φράγκα!

— Καλὴ τιμὴ, καὶ προπληρόνω. Αμυβάνεις τέσσαρα καλὰ πεντάφραγκα, καὶ ξεφορτώνεσαι τὸ παιδίον.

— Ἄλλ' ἂν δὲν τὸ δώσω, τὸ βρεφοκομεῖον θὰ μοι δίδει ὑπὲρ τὰ δέκα φράγκα κατὰ μῆνα.

— Εἰπέ ἑπτὰ, εἰπέ ὀκτώ· ἡξεύρω τὰς τιμὰς· καὶ θὰ πρέπῃ καὶ νὰ τὸ τρέφῃς.

— Πλὴν θὰ ἐργάζεται.

— Ἄν ἡξεύρες ὅτι ἡμπορεῖ νὰ ἐργάζεται, δὲν θὰ τὸ ἐδίδες. Τὰ παιδιά τοῦ ὀρφανοτροφείου κάνεις δὲν τὰ λαμβάνει διὰ τὴν σύνταξιν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἐργασίαν των. Γίνομται ὑπηρεταὶ καὶ πληρόνουν ἀντὶ νὰ πληρώνωνται. Καὶ πάλιν σοὶ τὸ λέγω· ἂν αὐτὸς ἡμποροῦσε νὰ σ' εἶναι χρήσιμος, θὰ τὸν ἐφύλαττες.

— Τὰ δέκα φράγκα θὰ τὰ ἔχω ὅμως πάντοτε.

— Ἄν ὅμως τὸ βρεφοκομεῖον, ἀντὶ νὰ τὸν ἀφήσῃ εἰς σέ, τὸν δώσῃ εἰς ἄλλον, δὲν θὰ ἔχῃς τίποτε· ἐν ᾧ ἂν δεχθῇς τὴν πρότασίν μου, δὲν διατρέχεις κἀνένα κίνδυνον, καὶ ὁ μόνος κῆπος σου θὰ εἶναι νὰ ἐκτείνῃς τὴν χεῖρα.

Καὶ ταῦτα λέγων ἐζήτησεν εἰς τὸν κόλπον του, καὶ ἀνέσυρε βαλάντιον δερμάτινον· ἀπ' αὐτοῦ δ' ἔλαβε τέσσαρα ἀργυρὰ νομίσματα καὶ τὰ ἔθεσε μετὰ κρότου κατ' ἀράδα εἰς τὴν τράπεζαν.

— Συλλογίσου ὅμως πῶς αὐτὸ τὸ παιδί σήμερον ἢ αὔριον θὰ ἔχῃ γονεῖς.

— Τί μὲ μέλει;

— «Θά ὠφελῇ ὅποιος τὸν ἀναθρέψῃ» ἂν δὲν ἦτον αὐτὴ ἡ ἐλπίς, ποτὲ δὲν θὰ τὸν ἀνελάμβαναν.

Αἱ λέξεις αὗται τοῦ Βαρθερίνου, ἂν δὲν περιέμεν' ἀπὸ τοὺς γονεῖς του, ποτὲ δὲν θὰ τὸν ἀνελάμβαναν, μὲν τὸν κατέστησαν ἀκόμῃ μισητότερον. Τί κακὸς ἄνθρωπος!

— Καὶ διότι δὲν περιμένεις πλέον τίποτε ἀπὸ τοὺς γονεῖς του, τὸν ἀποβάλλεις. Καὶ πάλιν, εἰς ποῖον θ' ἀποταθοῦν αὐτοὶ οἱ γονεῖς, ἂν ποτὲ εὐρεθοῦν. Εἰς σέ, ἢ ὄχι; Βεβαίως ὄχι εἰς ἐμὲ, διότι δὲν μὲ γνωρίζουν.

— «Ἄν ὅμως σὺ τοὺς εὕρης;

— «Ἄς συμφωνήσωμεν λοιπὸν ὅτι ἂν παρουσιασθοῦν ποτὲ γονεῖς, θὰ μοιράσωμεν τὸ κέρδος, καὶ προσφέρω τριάντα φράγκα.

— Βάλε σαράντα.

— «Ὅχι» μεγάλην ὑπηρεσίαν δὲν θὰ κάμνῃ. Δὲν γίνεται.

— Καὶ τί ὑπηρεσίαν θέλεις νὰ σοὶ κάμνῃ; «Ἄν θέλῃς γερά πόδια, τὰ ἔχει γερά, ἂν καλὰ χέρια, τὰ ἔχει καλὰ» τὸ εἶπα καὶ τὸ ματάλεγω. Τέλος πάντων εἰς τί φρονεῖς ὅτι ἤμπορεῖ νὰ χρησιμεύσῃ;

— «Ὁ γέρον ἤτένισε τὸν Βαρθερίνον, καὶ εἶχε τι πανοῦργον τὸ βλέμμα του.» Ἐπειτα δὲ βραδέως κενῶν τὸ ποτήριόν του,

— Εἰς τὸ νὰ τὸν ἔχω συντροφίαν, εἶπε. Μ' ἐπῆραν τὰ γεράματα, καὶ τὸ βράδυ ἐνίστοτε, ἀφ' οὗ κουρασθῶ ὅλην τὴν ἡμέραν, ὅταν ὁ καιρὸς εἶναι σκοτεινός, μ' ἔρχονται ἰδέαι μελαγχολικαί. Θέλω νὰ μὲ διασκεδάξῃ.

— «Ὁ! ὅσον διὰ τοῦτο ἀντέχουν τὰ πόδια του.

— «Ὅχι τόσον. Θὰ ἔχῃ νὰ χορεύῃ, καὶ ἔπειτα νὰ πηδᾷ, καὶ ἔπειτα νὰ περιπατῇ, καὶ ἀφ' οὗ περιπατῇ, πάλιν νὰ πηδᾷ. Κοντολογίᾳ θὰ καταταχθῇ εἰς τὸν θάσσον τῶν ἡθοποιῶν τοῦ σινιὲρ Βιτάλης.

— Εἰς τὸν θάσσον; Ποῦ εἶναι αὐτοὶ οἱ ἡθοποιοί;

— «Ὁ σινιὲρ Βιτάλης ἐνωσεῖς βεβαίως ὅτι εἴμ' ἐγώ. Τὸν δὲ θάσσον πῶν ἡθοποιῶν ἀμέσως θὰ σοὶ τὸν παραστήσω, ἀφ' οὗ ἐπιθυμοεῖς νὰ κάμῃς τὴν γνωριμίαν του.»

— Καὶ οὕτω λέγων ἠνέφξε τὸν δερμάτινον ἐπενδύτην του, καὶ διὰ τῆς δεξιᾶς του χειρὸς ἔλαβεν ἀπὸ τὸ στῆθος του ζῶον παράδοξον, ὃ εἶχεν ὑπὸ τὴν ἀριστεράν του μασχάλην.

Αὐτὸ τὸ ζῶον εἶχον ἰδεῖ πολλάκις ν' ἀνασηκώσῃ τὸν ἐπενδύτην δὲν ἦτον ὅμως κυνάριον καθὼς ἐνόμιζον.

— Τί ζῶον ὅμως ἦτον ἄρά γε;

— Καὶ ἦτον τῶ ὄντι ζῶον;

— Πρώτην φορὰν ἐβλεπον τοιοῦτον ἀλλόκοτον ὄν, καὶ δὲν εὕρισκον ὄνομα δι' αὐτό.

— Τὸ ἡτένιζον δὲ μετὰ μεγάλης ἐκπληξέως.

— Ἦτον δὲ αὐτὸ ἐνδεδυμένον, καὶ ἐφόρει χιτῶνα

κόκκινον, ἔχοντα χρυσοὺν παρυφήν. Βραχίονες ὅμως καὶ πόδες ἦσαν γυμνοί, καὶ ἦσαν ἀνθρώπινοι πόδες καὶ βραχίονες. Εἶχον ὅμως καὶ οἱ πόδες οὗτοι καὶ αἱ χεῖρες τὸ δέρμα μελανόν, καὶ ὄχι λευκόν ἢ κρεατόχρουν.

Καὶ ἡ κεφαλὴ προσέτι ἦτον μελανή, καὶ μεγάλη ὡς ὁ γρόθος μου. Τὸ πρόσωπον ἦτον πλατὺ καὶ βραχὺ, ἡ μύτη σιμῇ, εἶχε πλατεῖς ρῶθινας, καὶ τὰ χεῖλη ἦσαν κίτρινα. Πρὸ πάντων ὅμως μ' ἐξέπληξαν οἱ ὀφθαλμοὶ του, διότι ἦσαν πλησιέστατοι πρὸς ἀλλήλους, εὐκίνητότατοι, καὶ εἰλκοντες ὡς καθρέπται.

— «Ὁ! τὸν ἄσχημον πίθηκα! εἶπεν ὁ Βαρθερίνος.

— «Ἡ λέξις αὕτη διεσκέδασε τὴν ἐκπληξίν μου, διότι δὲν εἶχον μὲν ποτὲ ἰδεῖ πίθηκας, εἶχον ὅμως ἀκούσει περὶ αὐτῶν. Λοιπὸν δὲν εἶχον μαῦρον παιδίον ἐμπρὸς μου, εἶχον πίθηκα.

— «Ἰδοὺ ὁ πρωταγωνιστὴς τοῦ θιάσου μου, εἶπεν ὁ Βιτάλης. Εἶναι ὁ κύριος Καρδούλης. Καρδούλης φίλτατε, χαίρετ' ἐς τὴν συντροφίαν.

— «Ὁ Καρδούλης ἐπλησίασε τότε τὴν χεῖρά του κλειστήν εἰς τὸ στόμα του, καὶ μᾶς ἔστειλεν εἰς ὅλους ἐν φίλημα.

— Τώρα, ἐξηκολούθησεν ὁ Βιτάλης, ἐκτείνων τὴν χεῖρα πρὸς τὸ λευκὸν κυνάριον, ὃς ἰδὼν τοὺς ἄλλους. «Ὁ σινιὲρ Κάπης θὰ λάβῃ τὴν τιμὴν νὰ παρουσιάσῃ τοὺς φίλους του εἰς τὴν παρούσαν ἐντιμον συντροφίαν.

— «Ἔως τότε τὸ κυνάριον εἶχε μείνει ἐντελὸς ἀκίνητον· ἀλλ' εἰς τὸ πρόσταγμα τοῦτο ἠγέρθη ταχέως, καὶ δροθούμενος εἰς τοὺς ὀπισθίους τοῦ πόδας, ἐσταύρωσε τοὺς δύο ἐμπροσθίους εἰς τὸ στῆθος του, καὶ ἔπειτα προσεκύνησε τὸν κύριόν του τόσον βαθέως, ὥστε ὁ ὄξυς ἀστυνομικὸς πῖλος του ἤγγισε τὸ ἔδαφος.

— Ἀφ' οὗ δ' ἐξέπληρωσε τὸ καθήκον τοῦτο τῆς εὐγενείας, ἐστράφη πρὸς τοὺς συντρόφους του, καὶ διὰ τοῦ ἐνός ἐμπροσθίου ποδός, ἐν ᾧ εἶχε τὸν ἄλλον πάντοτε εἰς τὸ στῆθος του, τοῖς ἐνευσε νὰ πλησιάσωσι.

— Τότε τὰ δύο κυνάρια, ἔχοντα τὸ βλέμμα προσηλωμένον εἰς τὸν σύντροφόν των, ὠρθώθησαν ἀμέσως, ἔδωσαν τὸ ἐν εἰς τὸ ἄλλο ἓνα τῶν ἐμπροσθίων ποδῶν, ὡς οἱ ἄνθρωποι δίδουν εἰς ἀλλήλους τὰς χεῖρας, ἐπροχώρησαν σοβαρῶς ἐξ βήματα ἐμπρὸς, ἔπειτα ὠπισθοδρόμησαν τρία βήματα, καὶ ἐχαίρετ' ἐκ τῆς συντροφίας.

— «Ὁ ὀνομαζόμενος Κάπης, ἐξηκολούθησεν ὁ Βιτάλης, ὃ ἐστὶ κατὰ συγκοπήν Καπιτάκος, εἶναι ὁ ἀρχηγὸς τῶν κυναρίων, διότι εἶναι ὁ νοημονέστερος, καὶ τοῖς διαβιβάζει τὰς διαταγὰς μου. «Ὁ κομψὸς αὐτὸς μελανότριξ νεανίας εἶναι ὁ σινιὲρ Ζερβίνος, ὅπερ δηλοῖ, ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ μεθερμηνευόμενον, ὃ ἐρωτότροπος, διότι κατὰ πάντα λόγον ἀξίζει αὐτὸ τὸ ὄνομα. «Ἡ νεῆνις δὲ αὕτη, ἡ σεμνή, εἶναι ἡ σινιὲρα Ἀδόλε,

χαριστάτη Ἀγγλὶς καὶ γλυκυτάτη, πρᾶγμα καὶ ὄνομα. Μετὰ τούτων τῶν κατὰ διαφόρους λόγους ἀξιοσημειώτων προσώπων ἔχω τὴν εὐτυχίαν νὰ διατρέχω τὸν κόσμον, κερδίζων τὰ πρὸς τὸ ζῆν ὅπως ὅπως, καθ' ὅσον ἡ τύχη δείκνυται πρὸς ἐμὲ μᾶλλον ἢ ἥττον εὖνους. Κάπη!

Ὁ λευκὸς κύων ἐσταύρωσεν ἀμέσως τοὺς πόδας.

Κάπη, πλησίασε, φίλε μου, καὶ ἔχε τὴν καλωσύνην, σὲ παρακαλῶ, — εἶναι πρόσωπα καλῆς ἀνατροφῆς, καὶ τοῖς ὀμιλῶ πάντοτε εὐγενῶς, — ἔχε τὴν καλωσύνην νὰ εἰπῇς εἰς τὸ νέον αὐτὸ μειράκιον, ἰδὲ πῶς σὲ κυττάζει καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ του ἀνοίγονται στρογγυλοὶ ὥσάν 'στρείδια, νὰ τῷ εἰπῇς τί ὥρα εἶναι.

Ὁ Κάπης ἐξεσταύρωσε τότε τοὺς πόδας του, ἐπλησίασε τὸν κύριόν του, ἀνεσήκωσε τὴν προβειάν, ἐξήτησεν εἰς τὸ θυλάκιον τοῦ ὑπενδύτου του, ἔσυρεν ἀπ' αὐτοῦ χοιρὸν ἀργυροῦν ὥρολόγιον, τὸ ἐκύτταξεν ὅπου σημειοῦνται αἱ ὥραι, καὶ ἐγαύγισε καθαρῶτατα δὶς· ἔπειτα, μετὰ τὰ δύο αὐτὰ γαυγίσματα τὰ δυνατὰ καὶ ἔντονα, ἀφῆκεν ἀκόμη τρεῖς ἀσθεγεστέρας φωνάς.

Καὶ ἦτον τῷ ὄντι ἡ ὥρα δύο καὶ τρία τέταρτα.

Πολὺ καλὰ, εἶπεν ὁ Βιτάλης· σ'εὐχαριστῶ, σινιὸρ Κάπη. Σὲ παρακαλῶ τώρα νὰ προσκαλέσῃς τὴν σινιόραν· Δόλσε νὰ μᾶς κάμῃ τὴν εὐχαριστήσιν νὰ χορεύσῃ ὀλίγον εἰς τὸ σχοινίον.

Ὁ Κάπης ἐξήτησε τότε εἰς τὸ θυλάκιον τοῦ ὑπενδύτου τοῦ κυρίου του, καὶ ἔλαβεν ἐξ αὐτοῦ σχοινίον· ἔνευσε δὲ μετὰ ταῦτα εἰς τὸν Ζερβίνον, καὶ οὗτος ἔλθων ἐστάθη ἀπέναντί του. Τῷ ἔρριψε δὲ ὁ Κάπης τὴν μίαν ἄκραν τοῦ σχοινοῦ, καὶ ἀμφοτέρω ἤρχισαν σοβαρῶς νὰ τὸ γρέφουν.

Ὅταν δ' ἡ κίνησις τοῦ σχοινοῦ ἔγινε κανονικὴ, τότε προῆλθεν ἡ Δόλσε εἰς τὸν κύκλον, καὶ ἐπῆδα ἐλαφρῶς, ἔχουσα τοὺς γλυκεῖς τῆς ὀφθαλμοῦς εἰς τὸν κύριόν της προσηλωμένους.

Βλέπεις, εἶπεν οὗτος, πόσον οἱ μαθηταὶ μου εἶναι γνωστικοί. Τί ἀξίζει ὅμως ἡ γνώσις των μόνον ἢ σύγκρισις ἡμπορεῖ νὰ τὸ ἀποδείξῃ. Διὰ τοῦτο θέλω νὰ κατατάξω αὐτὸ τὸ παιδάριον μεταξὺ τῶν ἡθοποιῶν μου. Θὰ παριστάνῃ ζῶον, καὶ ἡ εὐφυΐα των μαθητῶν μου θὰ διαλάμπῃ πόσον περισσότερον.

— Ὡ! ὅσον διὰ νὰ κάμῃν τὸ ζῶον... διέκοψεν ὁ Βαρβερίνος.

— Πρέπει νὰ ἔχῃ πνεῦμα, εἶπεν ὁ Βιτάλης, καὶ ἐλπίζω πῶς ἀπ' αὐτὸν δὲν θὰ λείψῃ, ὅταν τῷ δώσω τινὰ μαθήματα. Αἱ! θὰ ἰδῶμεν. Καὶ διὰ τὴν καλὴν ἀρχὴν, ἡμποροῦμεν νὰ ἔχωμεν εὐθὺς τὴν ἀποδείξιν. Ἄν εἶναι γνωστικός, θὰ ἐννοήσῃ ὅτι ὅστις πηγαίνει μετ' τὸν σινιὸρ Βιτάλην ἡμπορεῖ νὰ περιδιαβάξῃ, νὰ περιηγηθῇ τὴν Γαλλίαν καὶ πολλοὺς ἄλλους τόπους, νὰ ζῇ ἐλεύθερος καὶ οὐ νὰ εἶναι καρφωμένος κατόπιν ἀπὸ τὰ βιά-

δια, καθ' ἡμέραν νὰ γυρίζῃ εἰς τὸ ἴδιον χωράφι ἀπὸ τὸ πρῶτ' ὡς τὸ ἑσπέρας. Ἄν ὅμως δὲν εἶναι γνωστικός, θὰ κλαύσῃ, θὰ φωνάξῃ· καὶ ἐπειδὴ ὁ σινιὸρ Βιτάλης δὲν ἀγαπᾷ τὰ κακὰ παιδιὰ, δὲν θὰ τὸν πάρῃ μαζὶ του. Τότε τὸ κακὸν παιδί θὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ ὀρφανοτροφεῖον, ὅπου θὰ ἔχῃ πολὺ νὰ ἐργάζηται καὶ ὀλίγον νὰ τρώῃ.

Ἀρκετὰ γνωστικός ἦμην διὰ νὰ ἐννοήσω ταῦτα. Ἄλλ' ἀπὸ τῆς καταλήψεως μέχρι τῆς ἐκτελέσεως εἶχον φοβεράν ἀπόστασιν ἀκόμη νὰ ὑπερβῶ.

Τῷ ὄντι οἱ μαθηταὶ τοῦ σινιὸρ Βιτάλη ἦσαν πολὺ περίεργοι, πολὺ διασκεδαστικοί, καὶ διασκεδαστικώτατον θὰ ἦτον νὰ εἶραι πάντοτε εἰς περίπατον· ἀλλὰ διὰ νὰ τοὺς ἀκολουθήσω καὶ νὰ εἶμαι εἰς περίπατον πάντοτε, ἔπρεπε ν' ἀφήσω τὴν μάναν Βαρβερίαν.

Ἀληθὲς ὅμως εἶναι ἐπίσης ὅτι ἂν δὲν ἤθελον νὰ τὸν ἀκολουθήσω, ἴσως δὲν θὰ μ' ἄφηνον μετὰ τὴν μάναν Βαρβερίαν, καὶ θὰ μ' ἔστελλον εἰς τὸ ὀρφανοτροφεῖον.

Ἐν ᾧ λοιπὸν ἱστάμην ἐν ἀμνηστῇ, ἔχων δεδακρυμένους τοὺς ὀφθαλμούς, ὁ Βιτάλης μ' ἐκτύπησεν ἐλαφρῶς διὰ τοῦ δακτύλου εἰς τὴν παρειάν.

— Καλὸν, εἶπε. Τὸ παιδάριον ἐννοεῖ, ἀφ' οὗ δὲν φωνάζει. Ἡ γνώσις θὰ ἐμβῇ εἰς τὴν μικρὰν κεφαλὴν του· καὶ αὖριον...

— Ὡ! κύριε, ἐφώναξα τότε, ἀφήσατέ με εἰς τὴν μάναν Βαρβερίαν, σὰς παρακαλῶ.

Ἀλλὰ πρὶν προφθάσω νὰ προσθέσω ἄλλας λέξεις, μετέκοψε φοβερὸν γαυγίσμα τοῦ Κάπη. Συγχρόνως ὁ σκύλος ἐπήδησεν εἰς τὴν τράπεζαν ἀπὸ ἐκάθητο ὁ Καρδούλης.

Ὁ πιθηκὴς ὠφελομένους τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν ἡ γενικὴ προσοχὴ ἦτον πρὸς ἐμὲ ἐστραμμένη, εἶχε λάβει κρυφίως τὸ ποτήριον τοῦ κυρίου του, πληρὲς κρασίον, καὶ κατεγίνετο νὰ τὸ πῇ. Ὁ Κάπης ὅμως, φύλαξ καλὸς, εἶχεν ἰδεῖ τοῦ Καρδούλη τὴν δολιότητα, καὶ ἠθέλησεν ὥς πιστὸς ὑπὴρέτης νὰ τὴν ἐμποδίσῃ.

— Κύριε Καρδούλη, εἶπεν ὁ Βιτάλης μετὰ φωνῆς σοβαρᾶς, εἰσαι λαίμαργος καὶ πανούργος. Πήγαιν' ἐκεῖ κάτω νὰ καθήσῃς εἰς τὴν γωνίαν, τὴν μύτην πρὸς τὸν τοῖχον· καὶ σὺ, Ζερβίνε, στάσου σκοπὸς ἐμπρὸς του, καὶ ἂν κάμῃ νὰ κινηθῇ, ἐν καλὸν ράπισμα. Σὺ δὲ, Κύριε Κάπη, εἰσαι καλὸν ζῶον. Δός μοι τὴν χεῖρά σου νὰ τὴν σφίξω.

Καὶ ὁ μὲν πιθηκὴς ἐξετέλει τὴν διαταγὴν τοῦ κυρίου του ἐκπέμπων μικρὰς υποκώφους φωνάς· ὁ δὲ σκύλος, χαίρων καὶ υπερήφανος, ἐξέτεινε τὸν πόδα πρὸς τὸν κύριόν του.

— Τώρα, ἐξηκολούθησεν ὁ Βιτάλης, ἄς ἐπαγέλθωμεν εἰς τὰς ὑποθέσεις μας. Σοὶ δίδω λοιπὸν τριάντα φράγκα.

— Ὡχι, σαράντα.

Τότε ἤρχισε συζητήσεις διακόπτων ὁμως αὐτὴν ὁ Βιτάλης·

— Τὸ παιδίον αὐτὸ, εἶπε, πρέπει ἐδῶ νὰ βαρύνεται. Ἄς ὑπάγῃ νὰ περιπατήσῃ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ξενοδοχείου καὶ νὰ διασκεδάσῃ.

Καὶ συγχρόνως ἐνευσε πρὸς τὸν Βαρβερίνον.

— Ναι, τῷ ὄντι, εἶπεν αὐτός· πῆγαινε εἰς τὴν αὐλὴν· μὴν ἔλθῃς ὁμως ὀπίσω πρὶν σὲ φωνάξω, ἢ θὰ θυμώσω.

Δὲν μοι ἔμενεν ἢ νὰ ὑπακούσω, καὶ ὑπήκουσα.

Ἐπῆγα εἰς τὴν αὐλὴν· νὰ διασκεδάσω ὁμως δὲν εἶχον ὄρεξιν, καὶ καθήσας εἰς ἓνα λίθον, ἐσκεπτόμην.

Ἡ τύχη μου ἀπεφασίζετο τὴν στιγμὴν ἐκείνην. Ὅποια θὰ ἦτον; Ἐτρεμον ὁλος ἀπὸ ψυχος καὶ ἀπὸ ταραχὴν.

Ἡ συζήτης μεταξύ τοῦ Βιτάλη καὶ τοῦ Βαρβερίνου ἦτον μακρά, διότι ὁλόκληρος ὥρα παρήλθε πρὶν οὗτος ἔλθῃ εἰς τὴν αὐλὴν.

Τέλος πάντων ἐφάνη. Ἦτον δὲ μόνος. ἤρχετο νὰ μὲ λάβῃ καὶ νὰ μὲ παραδώσῃ εἰς τὸν Βιτάλην;

— Ἐμπρός, μοι εἶπε, περιπάτει, νὰ ἐπιστρέψωμεν.

Νὰ ἐπιστρέψωμεν! Λοιπὸν δὲν ἐπρόκειτο ν' ἀφῆσθαι τὴν μάναν Βαρβερίναν;

Ἦθελον νὰ τὸν ἐρωτήσω, ἀλλὰ δὲν ἐτόλμων, διότι ἐφαίνετο εἰς πολὺ κακὴν διάθεσιν.

Εἰς ὅλον τὸν δρόμον ἐσιώπων.

Δέκα λεπτὰ ὁμως πρὶν φθάσωμεν, ὁ Βαρβερίνος, ὅστις ἐπροπορεύετο, ἐστάθη.

— Ἦξεύρεις, μοι εἶπε, συλλαμβάνων με τραχέως ἐκ τοῦ ὠτίου, ὅτι μίαν λέξιν ἂν διηγηθῇς ἀφ' οὗ, τί ἤκουσες σήμερον, ἀκριβῶς θὰ ἔχῃς νὰ τὴν πληρώσῃς. Λοιπὸν, προσοχή.

Δ'

Ο' μητρὸς οἶκος.

— Λοιπὸν, ἠρώτησεν ἡ μάνα Βαρβερίνα ὅταν ἐφθάσαμεν, τί εἶπεν ὁ πάρεδρος;

— Δὲν τὸν εἶδαμεν.

— Πῶς; δὲν τὸν εἶδετε;

— Ὁχι· ἀπάντησα φίλους εἰς τὸ καφενεῖον τῆς Καλῆς Κυρᾶς, καὶ ὅταν ἐβγήκαμεν ἦτον πλέον πολὺ ἐξώρας. Θὰ ἐπιστρέψωμεν αὐρίον.

Λοιπὸν ἦτον βέβαιον, ὁ Βαρβερίνος εἶχε παραιτηθῇ τῆς διαπραγματεύσεως μὲ τὸν ἄνθρωπον ὅστις εἶχε τοὺς σκύλους.

Καθ' ἑδὼν ἐσκεπτόμην πολλὰ καὶ ἂν ἡ ἐπιστροφή αὐτῇ εἰς τὸν οἶκον δὲν ὑπέκρυπτε κάμμιαν πανουργίαν· ἀλλ' αἱ τελευταῖαι αὐταὶ λέξεις διεσκέδασαν ὅλας ταύτας τὰς ἀμφιβολίας αἰτίας ἐτάραττον τὸ πνεῦμά μου καὶ μ' ἐφόβιζον. Ἀφ' οὗ τὴν ἐπαύριον ἐμέλλομεν νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς τὸ χωρίον διὰ νὰ ἰδῶμεν τὸν δῆμαρχον, προφανὲς ἦτον ὅτι ὁ Βαρβερίνος δὲν εἶχε δεχθῇ τὰς προτάσεις τοῦ Βιτάλη.

Ὅσον ὁμως καὶ ἂν μ' ἐφοβέρισεν, ἐγὼ θὰ εἶχον εἰπεῖ τὰς ὑποφίας μου εἰς τὴν μάναν Βαρβερίναν ἂν εἶχον μείνει μίαν στιγμὴν μόνος μὲ αὐτὴν· ἀλλ' ὅλην τὴν ἐσπέραν ὁ Βαρβερίνος δὲν ἐβγήκε, καὶ ἔπесα εἰς τὴν κλίνην χωρὶς νὰ εὐρω περὶ τὰς νύκτας.

Τέλος ἀπεκοιμήθην, λέγων ὅτι θὰ εἶναι δι' αὐρίον.

Ἀλλὰ τὴν ἐπαύριον, ὅταν ἐξύπνησα, δὲν εἶδα τὴν μάναν Βαρβερίναν.

Ὡς δὲ τὴν ἐζήτητον ἄνω καὶ κάτω περίξ ὅλης τῆς οἰκίας, ὁ Βαρβερίνος μ' ἠρώτησε τί θέλω.

— Τὴν μητέρα, ἀπεκρίθην.

— Ἐπῆγεν εἰς τὸ χωρίον, καὶ θὰ ἐπιστρέψῃ τὸ δειλινόν.

Ἡ ἀπουσία τῆς αὐτῆς με ἀνησυχίησε χωρὶς νὰ ἐννοῶ διατί. Τῇ προτεραίαν δὲν εἶχεν εἰπεῖ ὅτι θὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ χωρίον. Πῶς δὲν ἐπρόσμευε νὰ μ' αἶς συνοδεύσῃ, ἀφ' οὗ καὶ ἡμεῖς εἰς τὸ χωρίον ἐμέλλομεν νὰ ὑπάγωμεν μετὰ τὴν μεσημβρίαν; Θὰ ἐπιστρέψῃ ἄρα γε πρὶν ἀναχωρήσωμεν;

Ἀδριστεὸς φόβος κατέλαβε τὴν καρδίαν μου. Χωρὶς νὰ ἐννοῶ τίς κίνδυνος μὲ ἡπεῖλει, ἤσθανόμην ὅτι ὑπῆρχε κίνδυνος.

Ὁ Βαρβερίνος δὲ μ' ἐκύτταζε κατὰ τρόπον παρὰ ὅσον, ὅστις διόλου δὲν μὲ κατησύχαζε.

Θέλων δὲ ν' ἀποφύγῃ τὸ βλέμμα του τοῦτο, ἐπῆγα εἰς τὸν κῆπον.

Ὁ κῆπος αὐτός μεγας δὲν ἦτον, ἀλλὰ δι' ἡμᾶς ἦτον πολὺτιμος, διότι μᾶς ἐτρεφε, καὶ μᾶς ἐδίδε, πλὴν τοῦ σίτου, σχεδὸν ὅτι ἄλλο ἐτρώγομεν, γεώμηλα, κουκκία, λάχανα, δαυκία, κοκκινιογούλια. Σπιθαμὴ γῆς εἰς αὐτὸν δὲν ἦτον ἀκαλλιεργήτος. Ἡ μάνα Βαρβερίνα ὁμως μ' εἶχε παραχωρήσει μικρὰν γωνίαν εἰς αὐτόν, καὶ τὸ πρῶτ', ὅταν ἔφερον τὴν ἀγελάδα μας εἰς βοσκήν, ἐξερίζωνον εἰς τὴν εἰσοδὸν τοῦ δάσους ἢ παρὰ τὰς φραγὰς, φυτὰ, χόρτα, γλόνν, καὶ τὰ ἐφύτευον ἐκεῖ μετὰ μεσημβρίαν, εἰς τὸν κῆπόν μου ἀτάκτως καὶ ὅπως ἐτύχχανα, τὸ ἐν πλησίον τοῦ ἄλλου.

Βεβαίως δὲν ἦτον ὥρατος κῆπος, ἔχων δρόμους χαλικοστρώτους, καὶ τετράγωνα πρὸς κανόνα ἀποτεταμένα, καὶ περιέχοντα ἄνθη σπάνια. Οἱ παροδίται δὲν ἴσταντο διὰ νὰ τὸν θαυμάσωσιν, ὑπεράνω τοῦ ἀκανθωτοῦ περιβόλου, τοῦ ἐφαλιδωμένου. Ὅπως καὶ ἂν ἦτον ὁμως, εἶχε τὸ πλεονέκτημα καὶ τὴν χάριν ὅτι ἦτον ἐδικὸς μου· ἦτον κτήμα μου, ἦτον ἔργον μου, προῖον τῶν χειρῶν μου· τὸν διέθετον ὅπως ἤθελον, κατὰ τῆς στιγμῆς τὴν ἰδέαν, καὶ ὅταν ὠμίλουν περὶ αὐτοῦ, δηλαδὴ εἰκουσάκις τῆς ἡμέρας, ἔλεγον αὐτὸς μου.

Τὴν συλλογὴν μου εἶχον συνάξει καὶ φυτεύσει κατὰ τὸ παρελθὸν θέρος· ἐπομένως τὴν ἀνοιξὴν ἐμέλλε νὰ φυτρώσῃ, τὰ μὲν πρωϊμώτερα εἶδη

χωρίς νὰ προσμένουν τοῦ χειμῶνος τὸ τέλος, τὰ δὲ ἄλλα ἀλληλοδιαδόχως.

Ἐπομένως κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἡ περιέργειά μου ἦτον μεγάλη· ἤδη τῶν ναρκίσεων ἤρχίζον· ν' ἀναφαίνονται οἱ κάλυκες, καὶ νὰ δεικνύωσι τὴν ἄκραν τῶν ὑποκίτρινον τῶν ἀγρίων ὑακίνθων προέκυπτον ἤδη τινὲς καυλίσκοι κοκκινίζοντες, καὶ μεταξὺ τῶν ἐρρύτιδωμένων φύλλων τοῦ ἡριανθοῦς προέκυπτον κόμβοι οἵτινες ἐφαίνοντο ἑτοιμοὶ ν' ἀνοίξωσι.

Πῶς ὅλ' αὐτὰ θ' ἀνοήσουν ;
Τοῦτο ἤρχόμην νὰ ἰδῶ καθ' ἡμέραν μετὰ μεγάλῃς περιεργείας.

Ἦρχεν ὁμως καὶ ἄλλο μέρος τοῦ κήπου, πρὸς δ' ἔτρεφον αἰσθήματα πολὺ ἰσχυρότερα τῆς περιεργείας, αἰσθήματα ἀνυσύχου στοργῆς.

Εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ κήπου μοὶ εἶχον δώσει καὶ ἐφύτευσα ἐν λαχανικόν, εἶδος γογγύλης, σχεδὸν ἀγνώστων εἰς τὸ χωρίον μας, — κολοκάσια. Μοὶ εἶπον ὅτι ὁ καρπὸς τοῦ εἶναι πολὺ καλῆτερος ἀπὸ τὰ γεώμηλα, διότι ἔχει τὴν γεῦσιν τῆς ἀγκινάρας, τοῦ λευκογουλίου, καὶ ἄλλων ὁσπρίων συγχρόνως. Αἱ ὠραῖαι αὐταὶ ὑποσχέσεις μοὶ εἶχον ἐμπνεύσει τὴν ἐλπίδα τοῦ νὰ προσφέρω δῶρον ἀπροσδόκητον εἰς τὴν μάναν Βαρβερίναν. Δὲν τὴν ἔλεγον τίποτε περὶ τούτου ὅταν ἐφύτευον τὰ κολοκάσια εἰς τὸν κηπὸν μου. Ὅταν θὰ ἤρχίζον νὰ φυτρώνουν θὰ τῇ ἔλεγον ὅτι εἶναι ἀνθη· καὶ ἔπειτα, μίαν ἡμέραν, ὅταν θὰ ὠρίμαζον, θὰ περιέμενον μίαν ὥραν, ὅταν ἡ μάνα Βαρβερίνα θὰ ἔλειπε, διὰ νὰ τὰ ξερίζωσω, θὰ ἔβραζα ὁ ἑαυτὸς τὰ κολοκάσια μου, πῶς ; δὲν πολυξέυω, ἀλλὰ τὴν φαντασίαν μου δὲν ἠνώχλει τόσον ἀσήμεντος λεπτομέρεια, καὶ ὅταν ἡ μάνα Βαρβερίνα θὰ ἤρχετο νὰ δειπνήσῃ, θὰ τῇ παρέθετον τὸ μαγεῖρμά μου.

Καὶ ποῖος θὰ ἐθαύμαζεν ; Ἡ μάνα Βαρβερίνα. Καὶ ποῖος θὰ κατεχαίρετο ; Πάλιν ἡ μάνα Βαρβερίνα.

Θὰ εἶχομεν τώρα καὶ ἄλλο νέον φαγὶ ἀντὶ τῶν αἰωνίων γεωμήλων, καὶ ἡ μάνα Βαρβερίνα δὲν θὰ συνηθάνετο πλέον τόσον πολὺ τὴν πώλησιν τῆς δυστυχούς Κοκκινῶς.

Καὶ ὁ ἐφευρετὴς τοῦ νέου τούτου φαγίου θὰ ἦμην ἐγὼ, ἐγὼ ὁ Ῥεμῆς· δὲν ἦμην λοιπὸν ἀχρηστος εἰς τὸν οἶκον.

Ὅταν τοιαῦτα σχέδια ἔτρεφον εἰς τὴν κεφαλῇ μου, ἐννοεῖται πόσον ἐμερίμνω διὰ τὰ κολοκάσια. Καθ' ἡμέραν ἤρχόμην καὶ ἐβλεπον τὴν γυνάιν γῆς ὅπου τὰ ἐφύτευσα, καὶ εἰς τὴν ἀνυπομονησίαν μου ἐφαίνετο ὅτι δὲν θὰ φυτρώσουν ποτ' ἔ.

Πῶς γὰρ γονατιστὸς κατὰ γῆς, στηριζόμενος εἰς τὰ δύο μου χεῖρας, καὶ τὴν μύτην εἰς τὰ κολοκάσια, ὅταν ἤκουσα φωνὴν κράζουσαν π' ὀνομά μου μετ' ἀνυπομονησίας. Ὁ Βαρβερίνος μ' ἐφώναζε,

Τί μὲ ἤθελε ;

Χωρὶς ἀναβολῆς ἐπέστρεψα εἰς τὴν οἰκίαν.

Ἀλλὰ μετὰ μεγίστης ἐκπλήξεως εἶδον ἐμπαρὸς εἰς τὴν ἐστίαν ἰστάμενον τὸν Βιτάλην, καὶ παρ' αὐτὸν τὰ κυνάρια του.

Ἀμέσως ἐνόησα τί μὲ ἤθελεν ὁ Βαρβερίνος.

Ὁ Βιτάλης ἤρχετο νὰ μ' ἐπάρῃ, καὶ διὰ νὰ μὴ ἡμπούσῃ νὰ μὲ ὑπερασπισθῇ ἡ μάνα Βαρβερίνα, ὁ Βαρβερίνος τὴν εἶχε στείλει τὸ πρῶτ' εἰς τὸ χωρίον.

Αἰσθανόμενος δὲ ὅτι παρὰ τοῦ Βαρβερίνου οὔτε βοήθειαν ἡδυνάμην νὰ ἐλπίσω οὔτε εὐσπλαγχνίαν, ἔτρεξα πρὸς τὸν Βιτάλην.

— ὦ κύριε, ἀνέκραζα, ὅς παρακαλῶ, μὴ μ' ἐπάρετε.

Καὶ ἤρχισα νὰ κλαίω ὀλοφυρόμενος.

— Ἐλὰ τώρα, καλὸν παιδί, μοὶ ἀπεκρίθη αὐτὸς μὲ ἡμερὸν τόνον φωνῆς, δὲν θὰ εἶσαι δυστυχὴς πλησίον μου, δὲν δαίρω τὰ παιδιά, καὶ ἔπειτα θὰ ἔχῃς καὶ τὴν συντροφίαν τῶν μαθητῶν μου. Εἶναι πολὺ διασκεδαστικοί. Τί ἔχεις νὰ λυπῇσαι ;

— Τὴν μάναν Βαρβερίναν ! τὴν μάναν Βαρβερίναν !

— Ἀκουσε ! Ἐδὼ δὲν θὰ μείνῃς, μ' εἶπεν ὁ Βαρβερίνος, καὶ μ' ἔσυρε δυνατὰ τὸ αὐτίον. Τὸν κύριον ἢ εἰς τὸ ὄρφανοτροφεῖον, εἰς ἑλεύθερος νὰ ἐκλέξῃς.

— Ὁχι ! τὴν μάναν Βαρβερίναν !

— Ἀ ! σ' ἐβαρέθηκα τέλος πάντων, εἶπεν ὁ Βαρβερίνος, καὶ ἐντὸς σου ἐβράζεν ὁ θυμός. Ἄν πρέπη νὰ σὲ διώξω μὲ τὸ ξύλον, ἀμέσως γίνεταί καὶ αὐτό.

— Ὁ μικρὸς αὐτὸς λυπεῖται ν' ἀφήσῃ τὴν μάναν τοῦ Βαρβερίναν. Δὲν πρέπει νὰ τὸν δείρῃς διὰ τοῦτο. Ἐχει καρδίαν εὐαίσθητον· τοῦτο εἶναι σημεῖον καλόν.

— Ἄν τὸν συμπαθῇς, θ' ἀρχίσῃ νὰ φωνάζῃ χειρότερα.

— Τώρα λοιπὸν εἰς τὸ ἔργον μας.

Καὶ οὕτω λέγων ὁ Βιτάλης παρέταξεν εἰς τὴν τράπεζαν ὀκτὼ πεντάφραγα, καὶ δι' ἐνὸς κινήματος τῆς χειρὸς τὰ ἔλαβεν ὁ Βαρβερίνος καὶ τὰ ἔρριπεν εἰς τὸ θυλάκιόν του.

— Καὶ ποῦ εἶναι τὰ φορέματά του ; ἠρώτησεν ὁ Βιτάλης.

— Αὐτὰ εἶναι, ἀπήντησεν ὁ Βαρβερίνος, καὶ τῷ ἔδειξε βαμβακερὸν μανδύλιον δεδεμένον διὰ τῶν τεσσάρων του ἄκρων.

Ὁ Βιτάλης ἔλυσεν τοὺς κόμβους νὰ ἰδῇ τί περιεῖχε τὸ μανδύλιον. Ἦσαν δύο ὑποκάμισά μου καὶ ἐν πάνινον πανταλόνιον.

— Δὲν ἦτον αὐτὴ ἡ συμφωνία μας, εἶπεν ὁ Βιτάλης. Ὑπεσχέθης νὰ μοὶ δώσῃς τὰ πράγματά του, καὶ μοὶ δίδεις αὐτὰ τὰ κορμίλια.

— Ἀλλὰ δὲν ἔχει.

— Ἄν ἐρωτήσω τὸ παιδίον, θὰ μ' εἴπῃ, εἰ-

μαι βέβαιος, ὅτι δὲν εἶναι ἀληθές· Δὲν θέλω ὁμῶς νὰ φιλονεικήσω περὶ τούτων. Δὲν ἔχω καιρόν. Πρέπει νὰ κινήσωμεν. Ἐλα, παιδί μου. Πῶς ὀνομάζεται;

— Ῥεμής.

— Ἐλα, Ῥεμή. Πάρε τὰ πράγματά σου, καὶ πέρασ' ἐμπρὸς ἀπὸ τὸν Κάπην. Ἐμπρὸς, βῆμα ταχύ.

Ἐξέτεινα τότε τὰς χεῖράς μου πρὸς αὐτόν, καὶ ἔπειτα πρὸς τὸν Βαρβερίνον, ἀλλὰ καὶ οἱ δύο ἀπέστρεψαν τὴν κεφαλὴν, καὶ ἤσθάνθη ὅτι ὁ Βιτάλης μὲ συνελάμβανεν ἐκ τῆς πυγμῆς.

Ἦναγκάσθην ἐπομένως νὰ περιπατήσω. ὦ! τὴν ἀγαπητὴν μου οἰκίαν. Μοὶ ἐφαίνετο, ὅταν διήλθα διὰ τῆς θύρας τῆς, ὅτι ἀφῆνον εἰς αὐτὴν μέρος τοῦ δέρματός μου.

Περιέφερα τὸ βλέμμα μου περίξ, ἀλλ' οἱ τεθαμβωμένοι μου ὀφθαλμοὶ οὐδένα εἶδον ὃν νὰ ἐπικαλεσθῶ εἰς βοήθειαν. Οὐδεὶς εἰς τὴν ὁδὸν, οὐδεὶς εἰς τοὺς πέριξ ἀγρούς.

Τότε ἤρχισα νὰ φωνάζω.

— Μητέρα! Μάνα Βαρβερίνα!

Ἄλλ' οὐδεὶς ἀπήντησε, καὶ ἡ φωνή μου ἐσβέσθη εἰς ὀλοφυρμόν.

Ἦναγκασμένος ἤμην ν' ἀκολουθήσω τὸν Βιτάλην, ὅστις δὲν εἶχεν ἀφήσει τὴν χεῖρά μου.

— Κατευόδιον, ἔκραξεν ὁ Βαρβερίνος.

Καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν οἰκίαν. Φεῦ! Τετέλεσται!

— Ἐμπρὸς, Ῥεμή. Περιπάτει, παιδί μου, εἵπεν ὁ Βιτάλης.

Καὶ μὲ ἔσυρεν ἐκ τοῦ βραχίονος.

Τότε ἤρχισα νὰ περιπατῶ πλησίον του. Εὐτυχῶς δὲν ἐπετάχυνε τὸ βῆμα· νομίζω μάλιστα ὅτι τὸ ἐκανόνισε κατὰ τὸ ἐδικόν μου.

Ἡ ὁδὸς μας ἀνῆρχετο ἐλικοειδῆς εἰς τὸ ὄρος, καὶ εἰς ἐκάστην στροφὴν ἐβλεπον τὸν οἶκον τῆς μάνας Βαρβερίνας, μακρυνόμενον ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον. Πολλάκις εἶχον διατρέξει τὸν δρόμον τοῦτον, καὶ ἤξευρον ὅτι ὅταν θὰ ἐσθάνομεν εἰς τὴν τελευταίαν του ἑλίκαν, θὰ ἐβλεπον καὶ πάλιν τὴν οἰκίαν, καὶ ἔπειτα, ἅμα ἐπροχωροῦμεν ἀκόμῃ ὀλίγον εἰς τὸ ὁροπέδιον, θὰ ἐτελείονε, τίποτε πλέον, καὶ θὰ ἤρχιζεν ἐμπρὸς μου τὸ ἀγνωστον, ὅπισω μου δὲ θὰ ἔμεινε ἡ οἰκία εἰς ἣν ὡς τότε εἶχον ζήσει τόσον εὐτυχής, καὶ ἣν βεβαίως ποτὲ δὲν θὰ ἐβλεπον πλέον.

Εὐτυχῶς ἡ ἀνάβασις ἦτον μακρά. Ἐξακολουθοῦντες ὁμοῦ νὰ περιπατῶμεν, ἐφθάσαμεν εἰς τὴν κορυφὴν.

Ὁ Βιτάλης δὲν μοὶ εἶχεν ἀφήσει τὴν πυγμὴν.

— Θέλετε νὰ μ' ἀφήσετε ὀλίγον ν' ἀναπαυθῶ; τῷ εἶπον.

— Εὐχαρίστως, τέκνον μου.

Καὶ κατὰ πρῶτον τότε μοὶ ἀφῆκε τὴν χεῖρα. Ἀλλὰ συγχρόνως εἶδον ὅτι τὸ βλέμμα του διηυθύνθη πρὸς τὸν Κάπην καὶ τῷ ἐνευσεν, οὗτος δὲ ἐνόησε τὸ νεῦμα.

Εὐθὺς δὲ, ὡς κύων ποιμενικός, ὁ Κάπης κατὰ τὰς κεφαλὰς τοῦ θιάσου ὃν ὠδήγει, ἦλθε καὶ κατέλαβε θέσιν ὀπίσω μου.

Τὸ κίνημά του τοῦτο μοὶ ἐξήγησε σαφέστερον ὅτι τὸ νεῦμα τοῦ κυρίου μου μοὶ εἶχεν ὑποδείξει. Ὁ Κάπης ἦτον ὁ φύλαξ μου. Ἄν τὸ ἐλαχιστον κίνημα ἀπετόλμων ἵνα δραπετεύσω, θὰ ἐχύνετο εἰς τὰς κνήμας μου.

Ἐπῆγα λοιπὸν καὶ ἐκάθησα εἰς τὴν χλόην τοῦ τοίχου τοῦ παρὰ τὴν κλιτὺν τοῦ ὄρους, καὶ ὁ Κάπης μὲ ἠκολούθησε.

Καθήμενος εἰς τὸ χεῖλος ἐκεῖ, ἐζήτουν διὰ τῶν ὀφθαλμῶν μου, οὐς ἐθάμβουν τὰ δάκρυα, τὴν οἰκίαν τῆς μάνας Βαρβερίνας.

Ἰπὸ τοὺς πόδας ἡμῶν κατήρχετο ἡ κοιλάς ἣν εἶχομεν ἀναβῆ, διατεταταμένη ὑπ' ἀγρῶν καὶ ὑπὸ δασῶν, καὶ κάτω, εἰς τὸ βάθος ἵστατο μεμονωμένη ἡ μητρικὴ μου οἰκία, ἡ οἰκία εἰς ἣν ἀνετράφη.

Ἐφαίνετο δ' ευκόλως μετὰ τῶν δένδρων διότι κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην στήλη κιτρίνου καπνοῦ ἀνέθροσκεν ἐκ τῆς ἐστίας τῆς, καὶ ἀναβαίνουσα κατ' εὐθείαν εἰς τὸν ἀκίνητον αἶρα, ἐφθανε μέχρις ἡμῶν.

Εἴτε φρεναπάτη τῆς μνήμης εἴτε ἀλήθεια ἦτον, ὁ καπνὸς οὗτος μοὶ ἔφερε τὴν ὁσμὴν τῶν ξηρῶν φύλλων τῶν φρυγάνων, ὧν ἐκαίομεν τὰ δέματα τὸν χειμῶνα. Μοὶ ἐφάνη ὡς ἂν ἤμην ἀκόμῃ εἰς τὴν γωνίαν τῆς ἐστίας, εἰς τὸ μικρὸν καθίσμα μου, θερμαίνων τοὺς πόδας εἰς τὴν στάκην, ὅταν ὁ ἀνέμος ἐφύσα εἰς τὴν ἐστίαν μας καὶ μᾶς ἐῤῥιπτε τὸν καπνὸν εἰς τὸ πρόσωπόν.

Ἄν καὶ εἰς μεγάλῃν ἡμεθὰ ἀπόστασιν καὶ εἰς ὕψος πολὺ, τ' ἀντικείμενα εἶχον οὐχ ἥτιον διατηρήσει τὸ σχῆμα αὐτῶν καθαρὸν καὶ εὐδιάκριτον· μόνον ἐφαίνοντο μικρότερα καὶ συνεσταλμένα.

Εἰς τὸν σωρὸν τῆς κόπρου ἐβλεπον τὴν ὀρενιὰ μας, τὴν τελευταίαν ἥτις μᾶς ἔμεινε, νὰ περιπατῇ ἄνω καὶ κάτω· δὲν εἶχεν ὁμῶς πλέον τὸ σύνθετος μέγεθός της, καὶ ἂν δὲν τὴν ἐγνώριζον καλῶς, θὰ ἐνόμιζον ὅτι εἶναι περιστέρα. Εἰς τὸ πέρας τοῦ οἴκου ἐβλεπον τὸν κορυμνὸν τῆς κυφῆς ἀπιδάς, ἣν ἐγὼ συνήθιζον νὰ μεταμορφῶ εἰς ἵππον. Πλησίον δὲ τοῦ ρύακος, ὅστις ἐχάραττε λευκὴν γραμμὴν εἰς τὸ πράσινον χόρτον, παρηκολούθουν διὰ τῆς φαντασίας ἐν μικρὸν αὐλάκιον, ὃ εἶχον σκάψει ὁ ἴδιος μετὰ πλείστων δυσκολιῶν διὰ νὰ στρέφῃ μικρὸν μύλον τῆς κατασκευῆς μου, ἀλλ' ὁ μύλος ἐκεῖνος, ὅσας καὶ ἂν κατέβαλα προσπάθειας, ποτὲ, φεῦ! δὲν κατ' ὥρθε νὰ στροφῇ.

Ὅλα ἦσαν ἐκεῖ, εἰς τὴν συνήθη των τόπον, καὶ ἡ χεῖράμαξά μου, καὶ τ' ἄροτρον ὃ εἶχον κατασκευάσει κόψας κλάδον στραβόν, καὶ ἡ φωλεὰ ὅπου ἀνέτρεφον τὰ κουνέλια, ὅταν εἶχομεν κουνέλια, καὶ ὁ κῆπός μου, ὁ φίλτατος κῆπός μου.

Τίς θά τὰ ἐβλεπε ν' ἀνθήσουν τὰ δυστυχῆ ἄνθη μου; Τίς θά ἐπεριποιεῖτο τὰ κολοκάσιά μου; Ὁ Βαρβερίνος βεβαίως, ὁ κακὸς Βαρβερίνος.

Ἐν βῆμα ἀκόμη ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, καὶ ὅλ' αὐτὰ ἤφραζοντο.

Αἴφνης εἰς τὴν ὁδὸν, ἥτις ἀπὸ τοῦ χωρίου ἀναβαίνει πρὸς τὴν οἰκίαν μας, εἶδα μακρόθεν λευκὸν κεφαλόδεσμον, ὅστις ἀμέσως ἔγινεν ἄφαντος ὀπίσω τῶν δένδρων, καὶ ἔπειτα ἀνεφάνη μετ' ὀλίγον πάλιν.

Ἡ ἀπόστασις ἦτον τόση, ὥστε μόνον διέκρινον τὴν λευκότητα τοῦ κεφαλόδεσμου, ὅστις ἐφαίνετο ὡς ὠχρὰ χρυσάλις τοῦ ἔσρας πτερυγίζουσα μεταξὺ τῶν κλάδων.

Ἀλλ' ὑπάρχουσι στιγμαὶ καθ' ἃς ἡ καρδία βλέπει μακρότερον καὶ εὐκρινέστερον παρά αἱ ὀξυδερκέστεροι ὀφθαλμοί. Καὶ ἐγὼ οὕτως ἀνεγνώρισα τὴν μάναν Βαρβερίναν, διότι ἐκείνη ἦτον ἤμην βέβαιος ὅτι ἦτον. Τὸ ἡσθάνομην ὅτι ἦτον ἐκείνη.

— Δοιπὸν, εἶπεν ὁ Βιτάλης, ἐξακολουθοῦμεν τὸν δρόμον μας;

— Ὡ! παρακαλῶ, κύριε, παρακαλῶ.

— Λοιπὸν δὲν μ' εἶπαν τὴν ἀλήθειαν. Πόδας δὲν ἔχεις. Τόσον ὀλίγον ἐπεριπατήσαμεν, καὶ ἀπνύδασες. Τοῦτο δὲν μᾶς διδίδει μεγάλας ἐλπίδας διὰ τὴν ὁδοπορίαν μας.

Ἐγὼ ὅμως δὲν ἀπεκρίθην, ἀλλὰ μόνον ἐβλεπόν.

Ἦτον βεβαίως ἡ μάνα Βαρβερίνα, ἦτον ὁ κεφαλόδεσμός της, ἦτον τὸ γαλάζιον ἐνδυμὰ της· ἐκείνη ἦτον.

Ἐπεριπάτει ταχέως, ὡς ἂν ἐβιάζετο νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν οἰκίαν.

Ὅταν ἔφθασεν εἰς τὴν θύραν τοῦ φράκτου μας, τὴν ἐσπρωξεν, εἰσῆλθεν εἰς τὴν αὐλήν, καὶ διέβη αὐτὴν ταχέως.

Εὐθὺς τότε ἀνέβην εἰς τὸ τειχίον παρὰ τὸ χεῖλος τῆς κοιλάδος, μὴ συλλογιζόμενος τὸν Κάπην, ὅστις ἐπῆδησεν ἀμέσως πλησίον μου.

Ἡ μάνα Βαρβερίνα δὲν ἤργησε πολὺ εἰς τὸν οἶκον· μετ' ὀλίγας στιγμὰς ἐξῆλθε καὶ ἤρχισε νὰ τρέχῃ ἐπάνω καὶ κάτω, ἔχουσα τοὺς βραχιόνας τεταμένους.

Προφανῶς ἐζήτει ἐμέ.

Τότε ἔσκυφα ἐμπρὸς, καὶ δι' ὅλης τῆς δυνάμεως τῶν πνευμόνων μου ἤρχισα νὰ φωνάζω·

— Μητέρα! μητέρα!

Ἀλλ' ἡ φωνή μου δὲν ἠδύνατο νὰ καταβῇ, οὔτε νὰ ὑπερισχύσῃ τοῦ ψιθυρίσματος τοῦ ῥυακτοῦ, καὶ ἐχάθη εἰς τὸν ἄερα.

— Τί ἔχεις; εἶπεν ὁ Βιτάλης· ἐτρελλάθης;

Ἐγὼ δὲ, χωρὶς νὰ τὸν ἀπαντήσω, ἔμεινον ἔχων τοὺς ὀφθαλμούς προσηλωμένους εἰς τὴν μάναν Βαρβερίναν. Ἐκείνη ὅμως δὲν ἤξευρεν ὅτι εἶμαι τοσὸν πλησίον της, καὶ ἡ ἰδέα δὲν τῇ ἐπῆλθε νὰ ὑψώσῃ τὴν κεφαλὴν.

Διαβάσας τὴν αὐλήν, ἐπέστρεψεν εἰς τὸν δρόμον καὶ ἐκύτταξε πρὸς ὅλας τὰς διευθύνσεις.

Τότε ἐφώναξα ἀκόμη δυνατώτερα, ἀλλ' ἐπίσης ἀνωφελῶς.

Ὁ δὲ Βιτάλης, ὑποπτεύσας τὴν ἀλήθειαν, ἀνέβη καὶ αὐτὸς εἰς τὸ τειχίον.

Δὲν τῷ ἐχρειάσθη δὲ πολὺ διὰ ν' ἀνακαλύψῃ τὸν λευκὸν κεφαλόδεσμον.

— Τὸ δυστυχὲς παιδίον! εἶπε μᾶλλον καθ' ἑαυτόν.

— Ὡ! σᾶς, παρακαλῶ, εἶπον, ἐμψυχούμενος ὑπὸ τοῦ συμπαθοῦς τούτου ἐπιφωνήματος, ἀφῆσάτε με νὰ ἐπιστρέψω.

Ἀλλὰ τότε μὲ συνέλαβε πάλιν ἐκ τῆς πυγμῆς, καὶ μ' ἐβιάσε νὰ καταβῶ εἰς τὸν δρόμον.

— Ἀφ' οὗ ἐξεκουράσθης, εἶπεν, ἐμπρὸς τώρα, περιπάτει, παιδί μου.

Ἡθέλησα ν' ἀποσπαθῶ ἀπὸ τῆς χειρὸς του, ἀλλὰ μ' ἐκράτει στερεά.

— Κάπη, εἶπε, Ζερβίνε!

Καὶ οἱ δύο κύνες μ' ἐπεριτριγύρισαν. Ὁ Κάπης ἐτέθη ὀπίσω μου, ὁ Ζερβίνος ἐμπρὸς μου.

Ἀνάγκη ἦτον ν' ἀκολουθήσω τὸν Βιτάλην.

Μετ' ὀλίγα βήματα ἔστρεψα τὴν κεφαλὴν.

Ἐῤχομεν ὑπερβῆ τὴν ἄρρυν τοῦ βουνου, καὶ δὲν εἶδον πλέον οὔτε τὴν κοιλάδα μας, οὔτε τὸν οἶκόν μας, ἀλλὰ μόνον μακρὰν κυνασὶ λόφοι ἐφαίνοντο ἀναβαίνοντες μέχρι τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τὸ βλέμμα μου ἐπλανήθη εἰς ἀτελευτήτους ἐκτάσεις.

[Ἐπὶ συνήθειαν]

ΠΕΡΙ ΦΙΛΑΡΕΣΚΕΙΑΣ

καὶ τῶν ἐξαπτόντων τὸ πάθος τοῦτο αἰτίων.

[Μετάφρασις ἐκ τοῦ συγγράμματος τοῦ ἱατροῦ L. Celsi «Περὶ τῶν ἀσθενειῶν τοῦ νευρικοῦ συστήματος», τοῦ βραβευθέντος παρὰ τῆς γαλλικῆς ἀκαδημίας].

Φιλαρέσκεϊαν ἐννοοῦμεν τὸν ἄμετρον πόθον τοῦ θέλγειν τοὺς περὶ ἡμᾶς καὶ τοῦ ἐπισύρειν τὸν θαυμασμὸν αὐτῶν διὰ τῆς καλλονῆς, τῆς χάριτος καὶ τῆς εὐφυΐας, πρὸς δὲ καὶ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ προσάγεσθαι τὰς καρδίας, ἥτις πολλὰκις ἐμμένει ἀφοῦ παρέλθῃ καὶ ἡ νεότης καὶ αὐτὸς ὁ ἔρως. Πρόκειται ἐνὶ λόγῳ περὶ τῶν συγκινήσεων ἐκείνων, αἵτινες πληροῦσι τὴν ζωὴν τῆς γυναικὸς, ὀλίγας μόλις στιγμὰς ἀπασχολοῦσαι τὴν τοῦ ἀνδρὸς.

Τῷ ὄντι, ἡ ἄμετρος τοῦ ἀρέσκειν ἐπιθυμία εἶναι τὸ κυριώτατον τῶν γυναικῶν πάθος, ὁφείλομεν δὲ νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ἡ ἀνατροφή αὐτῶν ἔνα καὶ μόνον φαίνεται ἔχουσα σκοπὸν, νὰ γεννᾷ μὲν αὐτὸ μὴ ὑπάρχον, ν' ἀναπτύσσῃ δὲ ὑπάρχον ἥδη. Τὸ πάθος τοῦτο δὲν φείδεται καὶ τῶν ἀνδρῶν, ἀλλ' ἡ χλεῦν ἡ προσοπτομένη εἰς τοὺς μὴ ὑποκρύπτοντας αὐτὰ, πρὸς δὲ καὶ αἱ παντοειδεῖς ἀσχολίαι αἱ ἐξαφανίζουσαι αὐτὸ ἢ παρεμποδίζουσαι τὴν γέννησιν του, καθιστῶσιν